

Ärende 2025-100331 - Energimarknadsinspektionen

Energimarknadsinspektionen

Yttrande över ansökan 2025-100331, koncessionsansökan avseende tre kraftledningar på 145kV från Stenkumla till Slite**Sammanfattning**

Region Gotland har getts möjlighet att yttra sig över rubricerad remiss. Ifråga om de föreslagna nya sträckningarna i stort har Region Gotland ingen erinran, men föreslår att en något sydligare ledningsgata anläggs för en del av ledningen strax söder om Visbys stadsbebyggelse. I strövområdet sydost om Terranova bostadsområde och söder om Visby travbana, riskerar annars den föreslagna sträckningen att ge permanenta skador på de särskilt skyddsvärda naturtyperna karstvittrade hållmarker och basiska berghällar. Regionens förslag, en mindre ändring inom området, bedöms också minska ingreppet i områdets naturmiljö.

Yttrande ur generell kommunal synvinkel

Region Gotland har av Energimarknadsinspektionen getts möjlighet till yttrande över rubricerad ansökan från Gotlands Elnät AB med särskilda frågor att besvara ut ett kommunalt perspektiv. I detta yttrande ingår också svar ifråga om en av Regionens fastigheter.

Region Gotland välkomnar utbyggnaden av elnätets kapacitet på Gotland och bedömer inte att ledningen innebär risker för viktiga samhällsfunktioner för civilsamhället på Gotland, men förslår en mindre ändring i ledningsdragningen för ett strövområde nära Visby. Planerad ledningsdragning direkt söder om Visbys tätortsbebyggelse går genom Visbys vattenskyddsområde och i ett fall där berörs direkt kommunal VA-ledning. De kommunala vägnäten i Visby och Slite påverkas inte, inte heller kommunala naturreservat eller vägar. Planerat utbyggnad går inte genom tätorter och kommer inte att passera nära skolor, förskolor eller liknande.

Förutsatt att det villkoras i uppdrag till eventuella underentreprenörer, bedömer Region Gotland att de skyddsåtgärder som beskrivs i ansökans miljökonsekvensbeskrivning, MKB, är tillräckliga. Region Gotland ser att, enligt MKB:n, blir biotopskydds- och artskyddsdispenser aktuella för delar av planerad sträckning och att en del av föreslagen sträckning omfattas av kulturmiljölagen, men ser därutöver inte behov av särskilda dispenser eller tillstånd.

Eftersom det inte framgår explicit vilka åtgärder sökande åtar sig att genomföra, kan inte Region Gotland yttra sig över om de på varje plats är tillräckliga.

Särskilt yttrande gällande fastigheten Gotland Follingbo Rosendal 1:23

Som ägare av fastigheten Gotland Follingbo Rosendal 1:23, som berörs av den föreslagna ledningsdragningen har Region Gotland följande synpunkter, inhämtade från Teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen:

VA-verksamheten inom Region Gotland förutsätter att dess egna ledning kan samexistera med den nya gatan som korsat ledningen på Region Gotlands fastighet. Ledningen ligger i dagen, och försiktighet måste iakttas i närhet av ledningen. Det finns även ledning som är horisontalborrad och korsar den tänkta ledningsgatan. En ledningsvisning krävs innan arbete med fundament eller ställning upprättas, för att undvika skador på VA ledningen. Inom primärt vattenskyddsområde bör inte stolpar som är behandlade med kreosot användas.

Skyddsvärda naturtyper kräver annan ledningsdragning

Region Gotlands fastighet Follingbo Rosendal 1:23 innehåller både äldre kalkbarrskog, karsthällmarker, alvarmarker och basiska berghällar som kommer beröras av ny ledningsdragning. Över fastigheten ämnas ny ledningsgata anläggas. Det rör sig alltså inte enbart om en breddning av befintlig ledningsgata.

I den naturvärdesinventering som Onsala Biokonsult tagit fram så har det avgränsats 21 naturvärdesobjekt inom fastigheten. 13 av dessa har naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde, 4 har naturvärdesklass 2 – högt naturvärde och 4 har bedömts som naturvärdesklass 1 – högsta naturvärde. Områdena med de två högsta naturvärdesklasserna består i huvudsak av alvarmarker och karsthällmarker. De båda naturtyperna ingår i art- och habitatdirektivets, (direktiv 92/43 EEG), bilaga 1 och är prioriterade naturtyper för bevarande inom EU. Båda naturtyperna är särskilt känsliga för markstörningar eftersom det mycket tunna jordtäcket gör det svårt för vegetation att återetablera sig efter störning.

Uppförande av ledningar kan därmed medföra permanenta skador på dessa naturtyper, de kommer inte att kunna återhämta sig inom överskådlig tid. Skadan försvåras vidare av återkommande störningar vid underhållsbehov, så som regelbundna röjningar eller körningar med tunga maskiner i ledningsgatan. Denna påverkan är inte i linje med de miljömål och övriga miljöåtaganden som Region Gotland åtagit sig att verka för. I *Översiktsplan Vårt Gotland 2040* har Region Gotland antagit riktlinjer för bevarande där det framgår att naturtyperna basiska berghällar och karsthällmarker helt undantas från exploatering. Även för kontinuitetsskogar av naturtypsklass enligt habitatdirektivet så finns riktlinjen att dessa ska undantas från exploatering. Sannolikt rör det sig om några av de marker med högst naturvärde utanför skyddade områden inom Region Gotlands markinnehav.

I Onsala Biokonsults naturvärdesinventering påtalades att sträckningen i nära anslutning till travbanan är ett välbesökt strövområde. För de partier av ledningsdragningen som inte går igenom tät skogsmark så kan även upplevelsevärden riskera att gå förlorade i samband med att jungfrulig mark tas i anspråk. Området är även utpekade inom Skogsstyrelsen arbete med kartläggning av skogar med höga sociala värden. Regionens ställningstagande är att området utgör ett stort sammanhängande naturområde intill bebyggelse med välanvända vägar och stigar som behöver säkerställas för allmänhetens rekreation.

Att tillskapa nya anordningar eller anläggningar som kräver återkommande underhållsbehov med stora maskiner är särskilt känsligt i denna typ av naturmiljöer som karaktäriseras av sprickig berggrund och mycket liten filtrering. Detta i synnerhet då området ligger inom primär skyddszon inom Visby vattenskyddsområde.

I artskyddsutredningen som utförts av Onsala Biokonsult framgår att transportvägar och anläggningsarbeten inom koncessionskorridor kan innebära markskador vilket kan skada markfloran och övervintrande insekter. Byggvägar och tillfartsvägar kan komma att anläggas vilket kan innebära att behov av avverkning och markberedning utanför planerad koncessionskorridor. Vid anläggning av stolpar och fundament kan markarbeten innebära att en grundvattensänkning och/eller avvattning kan uppstå.

Med anledning av påtalade naturvärden och uttalade risker bör en anpassning av ledningsdragningen utredas för att undvika ianspråktagande av mark med högt och högsta naturvärde. Det finns en hög andel produktionsinriktad skogsmark sydost om området som inte hyser de naturvärden som den föreslagna sträckningen över Follingbo Rosendal 1:23 har och där påverkan på naturmiljöer som håller fullgod naturtypsklass enligt art- och habitatdirektivet helt kan undvikas. För en alternativ ledningsdragning se grön linje i bild nedan.

Fladdermöss är fridlysta och kräver särskild hänsyn

Enligt fladdermusinventeringen rekommenderas att en parallell kraftledningsgata anläggs i anslutning befintliga ledningsgatorna som det bästa alternativet för att minska de negativa effekterna på livsmiljöer och konnektiviteten i landskapet för fladdermöss överlag. Denna rekommendation gäller för hela sträckan från Träkumla till Slite och bedöms relevant även för fastigheten Follingbo Rosendal 1:23.

Om en annan sträckning som helt undantar fastigheten och de berörda livsmiljöerna är utesluten, rekommenderar Region Gotland att befintlig väginfrastruktur nyttjas som en del i ledningsgatans bredd, från vilken underhåll och tillfart kan ske, i syfte att minska fragmenteringen av områdets naturmiljö.

Regionstyrelsen

Meit Fohlin
Ordförande Regionstyrelsen

Stefan Hollmark
Regiöndirektör